

Midt-Norsk Havbruk AS
Nyveigen 20
7900 RØRVIK

Saksbehandler, innvalgstelefon
Andreas Wæhre,

Avslag på søknad om tillatelse etter forurensningsloven for lokalitet Storbrakan i Leka kommune - Midt-Norsk Havbruk AS

Statsforvalteren i Trøndelag avslår søknaden fra Midt-Norsk Havbruk AS om tillatelse etter forurensningsloven for produksjon ved lokalitet Storbrakan i Leka kommune.

Statsforvalteren mener det er tungtveiende hensyn som taler mot å tillate oppstart av matfiskproduksjon på lokaliteten. Vi mener at etablering nært Sklinna naturreservat utgjør en betydelig risiko for at områdets kvaliteter som økologisk funksjonsområde for sjøfugl forringes.

Vi har i vårt avslag også lagt vekt på at det foreligger en risiko for at miljøtilstanden i dypområdene ved anlegget kan bli forringet.

Vi viser til søknad fra Midt-Norsk Havbruk AS oversendt fra Trøndelag fylkeskommune 29.10.2020.

Vedtak

Statsforvalteren avslår søknaden fra Midt-Norsk Havbruk AS på ny lokalitet Storbrakan i Leka kommune, med en MTB (maksimal tillatt biomasse) på 3120 tonn. Avslaget er gitt i medhold av forurensningsloven § 11.

Saksfremstilling

Midt-Norsk Havbruk AS søker om en ny lokalitet ved Sklinna i Leka kommune med en MTB på 3120 tonn. Midt-Norsk Havbruk AS har behov for en ny lokalitet på grunn av selskapets økte biomasse, og på grunn av uttesting av utviklingsprosjektet Aquatraz. Midt-Norsk Havbruk AS ønsker å bruke lokaliteten som en påvekstlokalitet for stor smolt.

Kommunal behandling og offentlig ettersyn

Leka kommune behandlet søknaden 15.9.2020. I den kommunale behandlingen framgår det at området er et kombinertområde «Bruk og vern av sjø og vassdrag» (6001). Leka kommune har uttalt at søknaden er i tråd med arealplanen. Det er gitt en avklaring fra Leka kommune i brev av 28.1.2021 angående planstatus for sjøområdet på Storbrakan ved Sklinna.

Søknaden ble lagt ut til offentlig høring 17.3.2020. Søknaden ble sendt som en parallell høring, som dispensasjon fra plan- og bygningsloven og offentlig ettersyn av saken etter akvakulturloven. Det er kommet inn 12 høringsuttalelser. Nedenfor er uttalelser knyttet til offentlig ettersyn av saken etter akvakulturloven gjengitt.

Fiskeridirektoratet

Fiskeridirektoratet har samlet sett vurdert at søknaden ikke vil medføre vesentlig negativ påvirkning på registrerte rekefelt, eller medføre noen større negativ effekt for fiskeriinteressene når det gjelder bruken av område. De skriver også at påvirkningen på eventuelle gytefelt og vandringsruter i Sklinna-område må vurderes nærmere.

NTNU Vitenskapsmuseet

NTNU Vitenskapsmuseet har vurdert at søknaden ikke medfører vesentlig virkning på eventuelle kulturminner under vann. De ber virksomhetene om å utvise aktsomhet når det settes ut nye anker, og være oppmerksomme på eventuelle kulturminner, og viser videre til kulturminnelovens meldeplikt.

Norsk Ornitologisk Forening (NOF)

NOF viser til lokaliteten er tenkt plassert 500 meter nord for grensen til Skinna naturreservat. NOF mener det er uakseptabelt å legge nyetableringer inntil verneområdet. De viser i sin uttalelse til at verneområdet er av internasjonal betydning og verneverdiene betydelige ved at Skinna er den viktigste hekkelokaliteten for sjøfugl i Trøndelag. Videre vises det til at hele 13 norske sjøfuglarter er på den norske rødlista over arter som er naturlig sjelden eller i klar tilbakegang.

På 2000-tallet hadde Skinna verdens største toppskarvkoloni, og er fortsatt Norges største. Området er også viktig for lomvi og teist. Området er på grunn av de store naturverdiene knyttet til hekkende sjøfugl, et naturreservat og Ramsarområde, utpekt som et globalt viktig område for fugler og naturmangfold (Important Bird and Biodiversity Area).

NOF viser til naturmangfoldloven §§ 8 til 12 om krav til kunnskapsgrunlaget, før-var-prinsippet, økosystemtilnærming og samlet belastning. De viser til at naturverdiene på Sklinna er meget godt kartlagt og funnet betydelige. I tillegg må naturmangfoldloven § 49 anvendes når en virksomhet trenger tillatelse etter annen lov.

NOF viser videre til konsekvensene av oppdrett ved Sklinna. De viser til kunnskapsmangler rundt effekter av oppdrett på sjøfugl, men viser til ulike studier som viser en negativ effekt på ulike sjøfugler. NOF viser til potensielle negative økosystemeffekter av utslipp fra oppdrettsanlegg og viser til tareskog som er registrert nært Storbrakan og at området som lokaliteten er omsøkt i, er foreslått som supplerende vern. Dette forslaget er nå inne til behandling hos Klima- og miljødepartementet. NOF viser til viktigheten av tareskog for næringssøk for sjøfugl. De viser til forskning fra NIVA som viser at de viktigste beiteområdene for både toppskarv og teist på Sklinna er lokalisert i gruntvannsområdene som omkranser lokaliteten.

Nordlands fylkes Fiskarlag og Fiskarlaget Midt-Norge

Nordland Fylkes Fiskarlag skriver at de har vært i kontakt med Brønnøy Fiskarlag, og Fiskarlaget Midt-Norge har vært i kontakt med Vikna og Omegn Fiskarlag. De skriver at de lokale fiskarlagene går imot søknaden, og viser til at det foregår fiske etter flere fiskeslag i dette området, og at det foregår gyting rundt hele Sklinna. Vikna og Omegn Fiskarlag viser spesielt til områdets egnethet for krabbefiske og kveitefiske med line. De uttrykker bekymring for om anlegget vil påvirke naturreservatet og de verdier som ligger til grunn for vernet. Det er heller ikke samsvar mellom de kartlagte kystnære fiskeridata og fiskerne sine egne erfaringer.

De viser til at utslipp av legemidler er den største utfordringen for sameksistens mellom fiskeri og akvakultur, og at villfisk tiltrekkes av utslipp av fôrspill fra anlegget. Det er også bekymring for om lakseoppdrett kan ha negativ effekter på torskebestandene.

NINA- Norsk institutt for naturforskning

NINA skriver i sin uttalelse at omsøkt område beslaglegger areal som ligger 500 meter nord for grensen til naturreservatet, og innenfor området som er foreslått til supplerende vern. De viser til historikken til Sklinna naturreservat og forskning og overvåking som har foregått siden 1980-tallet. Området er isolert, noe som gjør det til et særdeles viktig område for forskning av marine kystøkosystemer. De skriver videre at Sklinna er regionalt, nasjonalt og delvis internasjonalt viktig for mange hekkende sjøfuglarter. Videre viser de til bestandsutvikling for havhest, storskarv, toppskarv, havsvale, ærfugl, måker, lunde, teist, alke og lomvi, og til hvordan foreslåtte anlegg kan påvirke disse artene negativt.

NINA viser til at Sklinna er et viktig myteområde for ærfugl, og tellinger fra 2015 som viser at det ligger 300-400 ærfuglhanner ved Sklinna i myteperioden. Det er synet av båten, og ikke lyden som skremmer fuglene.

Skinna er også et viktig myteområde for grågås, med 400-500 individer de siste årene, som er sårbare for forstyrrelser under myting. De viser til Smøla hvor det ble etablert to akvakulturanlegg midt i et myteområde for grågås, noe som førte til at områdets funksjon for mytende gjess opphørte.

Kunnskapsgrunnlaget for overvintrende sjøfugl i Sklinna er mangelfullt og båttrafikk til og fra anlegget vil kunne fortrenge overvintrende fugl fra viktige områder.

NINA viser videre til deres kartlegging av beiteområder for toppskarv, teist og lomvi. Kartleggingen viser at både toppskarv og teist i stor grad beiter utenfor grensene for verneområdet i Sklinna og at lomvi beiter i ytterkanten av tareskogsområde rett nord og øst for den foreslåtte plasseringen av anlegget. Kartleggingen viser også at de viktigste beiteområder for toppskarv, teist er lokalisert i tareskogsområdene rundt det foreslåtte anlegget.

Avslutningsvis viser de til at det er gjennomført svært få konsekvensanalyser eller studier for å belyse eventuelle negative effekter av akvakulturanlegg på sjøfugl.

Naturvernforbundet i Trøndelag

Naturvernforbundet i Trøndelag viser til at Skinna er Midt-Norges viktigste sjøfuglkoloni og at området er vernet som et naturreservat og et Ramsar-område, hvor Norske myndigheter er forpliktet til å sikre at området bevares. De viser til en negativ utvikling i de fleste norske sjøfuglbestandene over siste tiårsperiode, og at Sklinna har en av verdens største toppskarv-

kolonier, og innehar den største lomvikolonien sør for Finnmark. Området er også et hekkeområde for teist, storskarv, lunde, alke, ærfugl, gråmåke og svartbak.

Sjøfuglene på Sklinna viser en nedgang i bestanden, som andre fuglekolonier langs Norgekysten. Publikasjoner fra NINA tilsier at beslag av areal er de mest alvorlige følgene ved etablering av akvakultur og at mytende sjøfugl viser endret arealbruk etter at oppdrettsanlegg etableres i deres kjerneområde, da disse anleggene medfører økt båttrafikk.

Naturvernforbundet viser også til forskning med GPS- og dykkeloggere for å registrere hvor sjøfugler søker næring. I Sklinna er de viktigste beiteområdene plassert i tareskogen vest, nordvest og nord utenfor grensene til verneområdet. Omsøkt anlegg er plassert midt i sjøfuglenes beiteområder.

De viser videre til at Sklinna har høy tetthet av havert og at det finnes kasteplasser tilknyttet området. Havert er i betydelig nedgang langs hele kysten. Også Steinkobbe har vist en bestandsnedgang i Møre og Romsdal og Nord-Trøndelag, selv om tellingene av arten i 2011-2013 viste en liten økning på landsbasis, sammenlignet med tellingene i 2003-2006.

Tareskog har betydning for sjøfuglene, og det er registrert et stort felt av både skjellsand og tareskog rundt det planlagte anlegget. De mener også at anlegget vil forurense vesentlig inn i verneområdet, samt omkringliggende areal og mulig påvirke tareskogen rundt anlegget. Sedimentering av organisk materiale kan også endre artsmangfoldet og biomassen i området.

De viser til en begrenset kunnskap rundt vandringsrutene til postsmolt fra norske lakseelver, til beiteområdene i havet. De viser til at omsøkt lokalitet ligger 17 nautiske mil fra Leka og vil mulig kunne bidra til økt smittepress på utvandrende laksesmolt og sjøørret.

Naturvernforbundet skriver at Sklinnabanken inngår i myndighetenes revisjon av forvaltningsplanene for norske havområder og betegnes som et særlig verdifullt og sårbart område. Sklinna er også meldt inn som et aktuelt område for utvidet vern. De viser til at akvakultur nær Sklinna vil påvirke mulighetene til å nå forvaltningsmål for naturtyper og arter jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5, og tiltaket er i konflikt med naturmangfoldloven § 49, om utenforliggende virksomhet som kan medføre skade inn i et verneområde).

Norges Miljøvernforbund (NMF)

NMF viser til at all oppdrettsvirksomhet må skje i lukkede anlegg, og fordeler med denne teknologien. De påpeker også store mangler ved miljøundersøkelsene som blir gjort etter etablering av anleggene, og viser til filming under og rundt åpne anlegg. NMF mener at anleggets avstand til naturreservatet er mer enn nok grunn til å avslå søknaden. De viser til forstyrrelser i form av trafikk til og fra anlegget. Området er tilholdssted for Midt-Norges største sjøfuglbestand og anleggets plassering er midt i matfatet til lokale sjøfugler som beiter i sjøen i dette området. De viser til at området også er tilholdssted for havert, steinkobbe og oter.

NMF viser også til at undersøkelser sier at bunnforholdene består av tareskog og skjellsand, som ved lengre tids utslipp fra et slikt anlegg vil slammes ned. NMF avslutter med at dette er en av de verste plassene en oppdretter kan søke om et oppdrettsanlegg.

SABIMA

SABIMA viser til at Norske sjøfuglbestander er i sterk nedgang, hvor flere bestander er halvert siden 1980-tallet og at det på Sklinna hekker flere arter som Norge har et spesielt internasjonalt ansvar for. De viser til forskning fra NINA, som i detalj har kartlagt sjøfuglenes bevegelsesmønster og bruk

av beiteområder og at anlegget er planlagt lokalisert midt oppi viktige beiteområder til sjøfugl og vil beslaglegge minimum 104 000 m² med areal av beiteområdene. Etablering vil med stor sannsynlighet redusere mattilgangen hos sjøfugl, og øke den samlede belastningen av menneskelig aktivitet i området.

SABIMA viser til at oppløste næringssalter fra driften av anlegget vil kunne endre mattilgangen gjennom å påvirke artsmangfold og biomasse på bløt- og hardbunn. De viser til at økt ferdsel i forbindelse med etablering og drift av akvakulturanlegg kan føre til en introduksjon av mink på Sklinna, med fatale konsekvenser.

Til slutt viser de til at omsøkte anlegg er lokalisert innenfor området som er foreslått til supplerende vern til Sklinna naturreservat av Statsforvalteren. Etableringen er i klar konflikt med pågående prosesser om utvidet vern, og det bør av prinsipp være uaktuelt å gi tillatelse innenfor et område som er vurdert som supplerende verneområde.

Statsforvalterens vurderingsgrunnlag

Forurensningsloven

Statsforvalteren kan etter søknad gi tillatelse til virksomhet som kan medføre forurensning med hjemmel i forurensningsloven § 11. Når forurensningsmyndigheten avgjør om tillatelse kan gis og fastsetter vilkårene etter § 16, skal det legges vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre.

Vanndirektivet

Søknader om utslippstillatelse må i tillegg vurderes etter vannforskriften § 4 (miljømål) som gir visse rammer for Statsforvalterens skjønnsutøvelse i forurensningssaker. Vannforskriftens bestemmelser betyr blant annet at Statsforvalteren i utgangspunktet bare kan gi utslippstillatelse dersom miljøtilstanden opprettholder god økologisk tilstand.

Naturmangfoldloven

I alle offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal rettsprinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn for beslutningen. Det påligger derfor Statsforvalteren å vurdere betydningen av de enkelte rettsprinsippene i naturmangfoldloven i sammenheng med vår behandling av søknader om utslippstillatelser til akvakulturvirksomhet. De aktuelle rettsprinsippene omfatter; *kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, økosystemtilnærming og samlet belastning, kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver* og til sist prinsippet om *bruk av miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder*.

Statsforvalterens kompetanse etter forurensningsloven

Forurensningsmyndigheten kan gi tillatelse til virksomhet som kan medføre forurensning, jf. forurensningsloven § 11. Når forurensningsmyndigheten avgjør om tillatelse skal gis, skal det i henhold til bestemmelsens siste ledd« legges vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket, sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre.

I lovforarbeidene er det presisert at en søknad om tillatelse kan avslås selv om de forurensningsmessige ulempene ved tiltaket ikke er så store at de alene kan begrunne et avslag. Forarbeidene peker på at det kan tenkes tilfeller der «tiltaket også vil ha andre ulemper som gjør at det etter en samfunnsmessig totalvurdering ikke bør settes i verk». Det fremgår videre av lovforarbeidene at forurensningsmyndigheten i denne totalvurderingen har anledning til å legge avgjørende vekt på hensyn som blir vurdert av andre myndigheter, jf. Ot.prp. nr 11 (1979-80) s. 26.

Statsforvalteren kan dermed i vurderingen om det skal gis tillatelse etter forurensningsloven, legge vekt på hensynet til naturmangfold og tiltakets påvirkning på viktig naturmangfold i området. Vi viser her til høyesterett som i dom inntatt i Rt. 1993 s 528 (Lunner Pukkverk) har kommet til at der er «nokså klart at også andre miljøulemper enn de forurensningsmessige etter omstendighetene vil kunne tillegges avgjørende vekt som avslagsgrunn etter forurensningsloven. For eksempel vil dette kunne gjelde ødeleggelser av naturmiljøet eller estetiske ulemper, også når slike konsekvenser skyldes andre sider ved virksomheten enn den forurensning som utløser konsesjonsplikt».

Miljøundersøkelser

Forundersøkelse

Det er gjennomført en forundersøkelse av Aquakompetanse AS, etter NS 9410, som er vedlagt søknaden. Det er gjennomført strømmålinger i perioden 27.3.2018-01.06.2018, B-undersøkelse fra 25.6.2019, havbunnskartlegging fra 25.5.2019 og C-undersøkelse fra 25.06.2019.

Forundersøkelsen viser god strøm overflate- og spredningsstrøm, men mer moderat strøm nedover i vannsøylen. Hovedstrømretning og størst vanntransport er mot øst for alle undersøkte dyp, men strømretningen varierer mye gjennom måleperioden.

B-undersøkelsen gir lokaliteten tilstand 1, med en indeksverdi på 0,02.

C-undersøkelse fra 25.6.2019 viser at anleggets nærsone fikk miljøtilstand 1 og at anleggets ytre sone fikk tilstandsklasse 2 (god økologisk tilstand). I overgangssonen ble det tatt to prøver, som samlet fikk tilstandsklasse 3 (moderat økologisk tilstand). Stasjon C3, som er lagt i dypområdet vest for anlegget, hadde moderat tilstand basert på mengde total organisk karbon (TOC), som indikerer en mulig naturlig gjødsling av området. Ved de resterende stasjonene viste TOC god eller meget god tilstand. Alle sensoriske og kjemiske undersøkelser viste normale verdier.

Hydrografimålinger gjennomført i områdets dypeste punkt viser at oksygenkonsentrasjoner synker jevnt med dypet, med en liten dropp ved 95 meters dyp. Oksygenkonsentrasjonen og -metningen ble klassifisert som svært god.

Statsforvalterens vurdering

Utslipp av organisk materiale

Åpne matfiskanlegg i sjø er avhengig av at organisk utslipp, i form av fôrspill og fekalier, blir omsatt i resipienten. Dette krever gode miljøforhold i området rundt anlegget, med blant annet tilstrekkelig strøm og oksygen i bunnvannet. Områdets evne til å omsette organisk materiale blir omtalt som resipientens bæreevne.

Vi har kunnskap om at store utslipp av organisk materiale fra matfiskanlegg vil endre artssammensetningen av bunngravende dyr i anleggets influensområde. De største endringene skjer hyppigst nært anlegget. Endringene er oftest en nedgang i artsmangfoldet i sedimentene og en endring mot forurensningstolerante arter. Hvilke økosystemeffekter slike endringer har er mer usikkert.

Når det gis tillatelser etter forurensningsloven for matfiskproduksjon i åpne merder, godtas en viss påvirkning på bunndyrssamfunnet, og dermed en endring av økosystemet i sedimentene.

Gjennomførte undersøkelser viser gode miljøforhold i anleggssonen, og at området har en viss bæreevne for å omsette organisk materiale. Likevel viser C-undersøkelsen at dypområde sørvest for anlegget har et naturlig høyt innhold av TOC. Mengden organisk stoff har hatt en effekt på

bunndyrssamfunnet i området, som resulterer i at stasjonen i dette området har fått moderat økologisk tilstand (tilstandsklasse 3). Resultatene fra de to stasjonene i overgangssonen, gjør at den økologiske tilstanden i denne sonen er satt til moderat tilstand.

Dette tyder på at dypområdene sørvest for anlegget kan være et akkumuleringsområde, hvor organisk materiale samler seg. Topografien under anlegget skråner ned mot dette dypet, slik at det er sannsynlig at en vesentlig del av det organiske utslippet fra anlegget vil havne her, noe som medfører en risiko for overbelastning. En overbelastning av område kan medføre oksygenvinn ved bunnen, og utgjøre en risiko for bunnlevende dyr i området.

Statsforvalteren setter i sine tillatelser krav om at overgangssonen skal være i minst god økologisk tilstand, eller bedre, i henhold til vannforskriften. At overgangssonen allerede er klassifisert til å være i moderat økologisk tilstand, kan tilsi at området ikke må belastes ytterligere med organisk materiale. Statsforvalteren har i den samlede vurderingen av søknaden og i vårt avslag etter forurensnings-loven, lagt vekt på denne risikoen. Vi har også lagt vekt på at det foreligger usikkerheter knyttet til økosystemeffektene ved å endre artssammensetningen av bunndyr i anleggets influensområde. Dette er i et uberørt område, som karakteriseres som Trøndelags viktigste område for sjøfugl.

Statsforvalterens vurdering av naturmangfold

Statsforvalteren viser til naturmangfoldloven § 8 (kunnskapsgrunnlaget). Denne sier at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkningen. Under er naturverdier ved Sklinna gjort rede for, i tråd § 8 i naturmangfoldloven.

Sklinna naturreservat

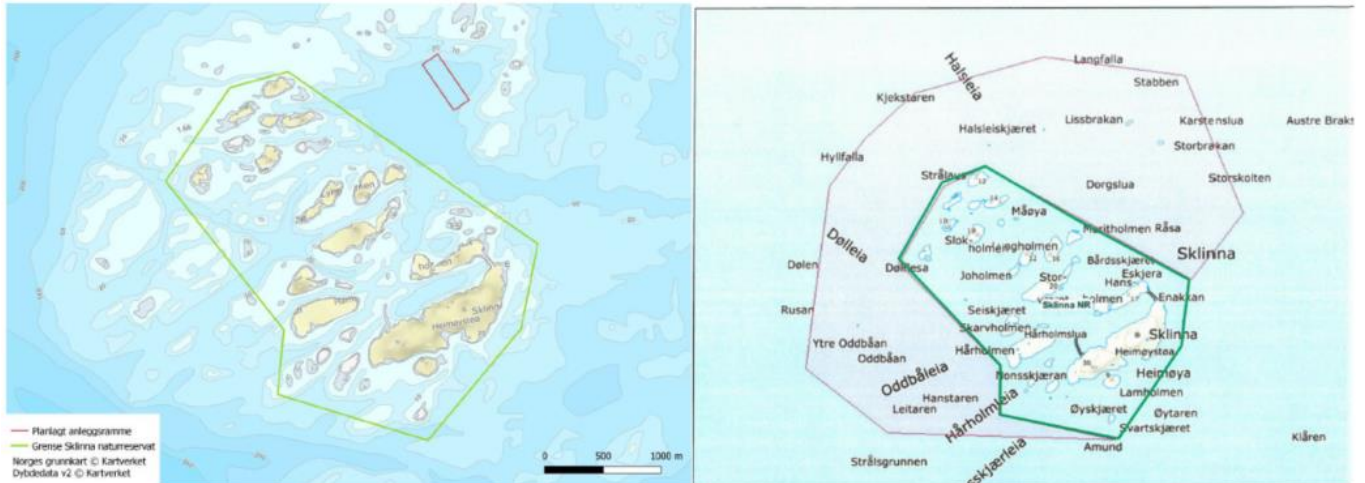
Det omsøkte området ligger omtrent 500 meter fra Sklinna naturreservat som ble opprettet i 2003 og fikk status som Ramsarområde i 2011. Gjennom Ramsarkonvensjonen har Norge internasjonale forpliktelser til å ivareta slike områder, for å sikre det biologiske mangfoldet for ettertiden. Avgjørende for å ivareta denne forpliktelsen er å opprettholde området økologiske funksjon.

Sklinna er den eneste sjøfuglkolonien mellom Runde og Røst med et komplett utvalg av de vanlige fugleffjellsartene, og er Midt-Norges viktigste sjøfuglkoloni. Sklinna er regional, nasjonal og delvis internasjonal viktig for mange hekkende sjøfuglarter. Reservatet huser blant mange andre arter, en av verdens største populasjoner av toppskarv som er en ansvarsart for Norge. I tillegg hekker havhest, storskarv, havsvale, måker, ærfugl, lunde, teist, alke og lomvi i reservatet. Flere av disse står på rødlista.

Forslag om supplerende vern for Sklinna

I 2018 startet en prosess med supplerende vern av natur i Norge. På oppdrag fra Klima- og miljødepartementet og Miljødirektoratet, leverte Statsforvalteren 1.februar 2019 innspill til områder som kunne være aktuelle for supplerende vern. Utvidelse av Sklinna ble spilt inn med bakgrunn i ny kunnskap om hvilke områder hekkebestanden av sjøfugl på Sklinna er avhengig av i forbindelse med næringstilgang.

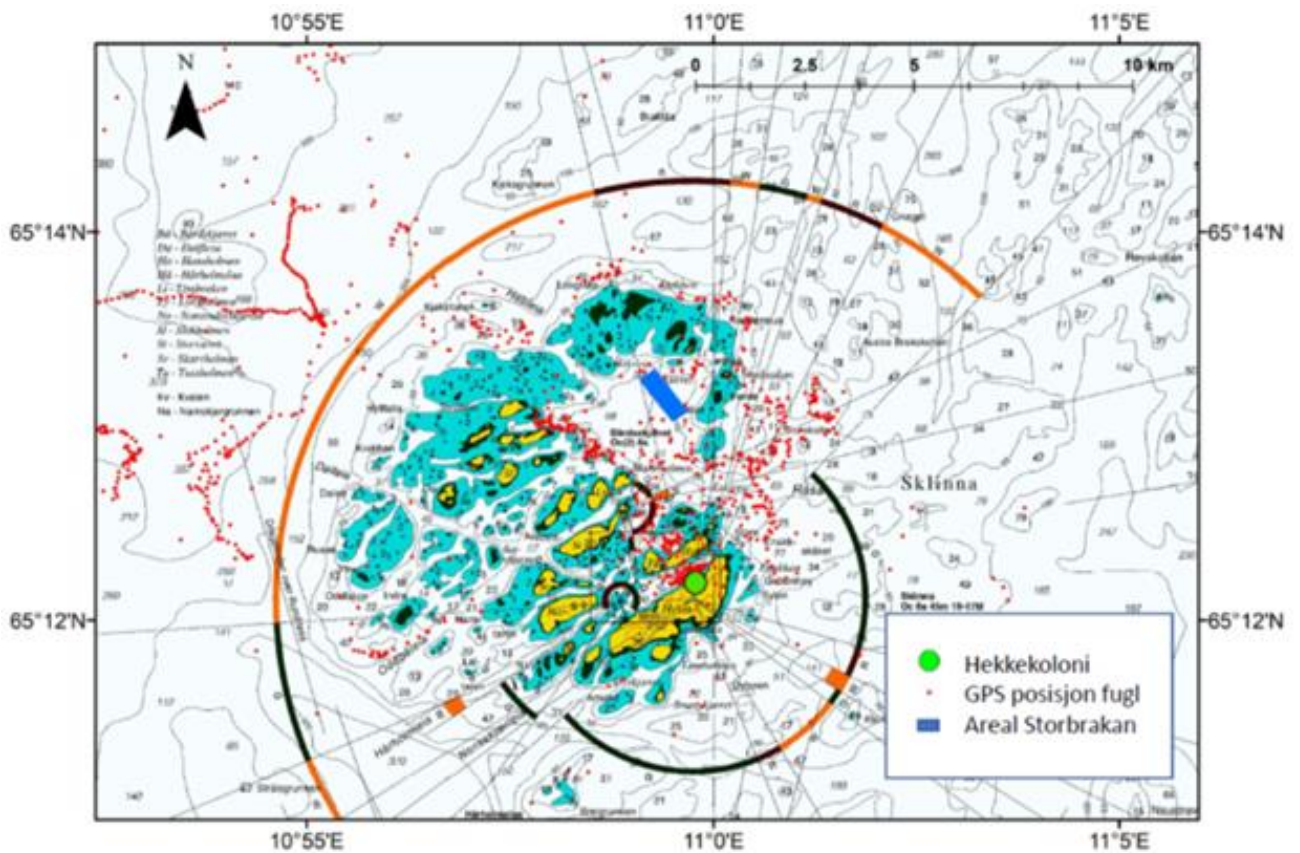
25. januar 2021 fikk Statsforvalteren i oppdrag å starte prosessen med supplerende vern i Trøndelag. I oppdraget er det presisert at utredelse av området i tilknytning til Sklinna naturreservat skal prioriteres. Prosessen er startet opp, og oppstartmelding ble sendt ut 22.03.2021 Det omsøkte anlegget ligger innenfor området foreslått til supplerende vern av Statsforvalteren i 2019 (figur 1).

Figur 1. A, til venstre. Plassering av akvakulturanlegget i forhold til verneområdegrensen for Sklinna naturreservat. Fra Aqua kompetanse (2020). **B til høyre**, område forslått som supplerende vern (grå skravur) av Statsforvalteren i 2019.

Beiteområder for lomvi

Sklinna representerer den største hekkekolonien for lomvi, sør for Finnmark. Beiteområdene for lomvi fra Sklinna ble kartlagt for første gang i 2019. NINA viser i sin uttalelse til at lomvi kan fly opptil 80 km fra kolonien for å hente mat. Kartleggingen viser også at det er viktige beiteområder i utkanten av tareskogsområdene vest og nordøst for det foreslåtte anleggsområdet (figur 2).

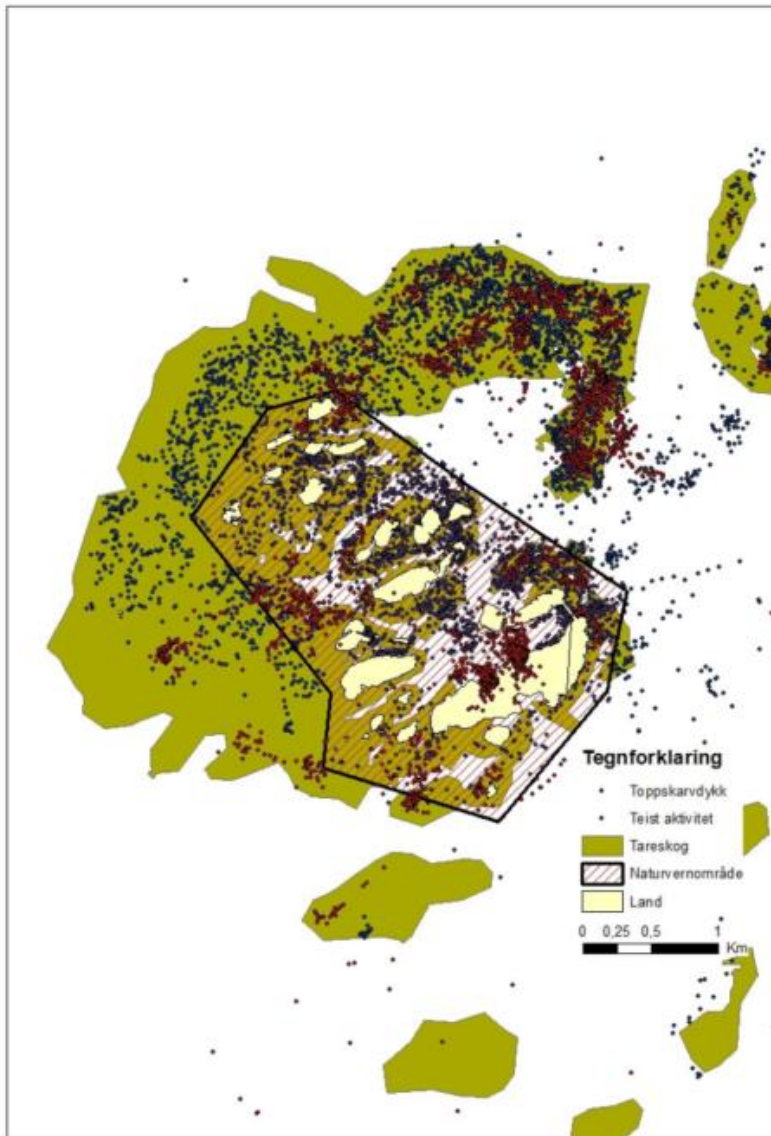

Figur 2. Beiteområde for lomvi (røde prikker) i området Sklinna, Leka kommune.

Beiteområder for toppskarv og teist

NINA har kartlagt beiteområdene hos toppskarv og teist som hekker på Sklinna ved å bruke små GPS-loggere og TDR (Time-depth-recorders) som tapes fast til stjerten (figur 3).

Figur 3. Beiteområder for toppskarv (sorte prikker) og teist (røde prikker) ved Sklinna, Leka kommune. Data på fordeling av tareskog er hentet fra Naturbase.

Kartleggingen viser at tareskogsområdene vest, nordvest og nord for dagens naturreservat er de viktigste beiteområdene for toppskarven. Kartleggingen viser at tareskogene som omkranser lokalitet Storbrakan er hyppig brukt som beiteområder, både for toppskarv og teist.

Vi mener arealbeslaget og forstyrrelser knyttet til drift av anlegget vil fortrenge artene fra å bruke dette området som beiteområde. Vi viser også til NINA sin uttalelse om at anlegget vil kunne påvirke artenes tilgang til viktige beiteområder i så stor grad at det kan få effekter på hekkesuksess og dermed bestandsutviklingen til både toppskarven og teisten.

Storskarv og andre arter

Storskarvkoloniene i området er plassert innenfor ca. en km fra det planlagte anleggsområdet. Arten er svært sårbar for forstyrrelser (båttrafikk, støy) i hekketiden. Ved forstyrrelser vil voksenfuglene lette fra kolonien(e) slik at reir med egg og unger blottlegges for predasjon fra måker. Mange av de rødlistede artene som hekker i hull i bakken (lunde) eller i steinur (alke, lomvi og teist) er svært sårbare i forhold til predasjon fra mink. Eventuell transport av mink til området som «blindpassasjer» på båter tilknyttet anlegget, vil kunne få svært alvorlige følger for sjøfuglfaunaen på Sklinna.

Mytende fugl

Sklinna er et viktig myteområde for ærfugl. NINA viser til at tellingene fra 2015 viser at det ligger 300-400 ærfuglhanner ved Sklinna i myteperioden, som tilsier at Sklinna er et viktig myteområde for arten. Andefugler er svært sårbar for forstyrrelser i myteperioden da de fleste arter ikke er flyvedyktige og derfor avhengig av å være i ro i et beskyttet område med god næringstilgang.

NINA viser også til at Sklinna er et viktig myteområde for grågås. Antallet varierer fra år til år, men har i de senere årene vært i størrelsesorden 400-500 individer. De viser også til at fjærfellende (mytende) grågås er svært sky, ettersom de ikke er flygedyktige i 3-4 uker og dermed ikke kan rømme unna en fare ved å fly vekk. I flere tilfeller er det ved tellinger fra båt sett at mytende grågås kan stikke til sjøs på en avstand av 2-3 km fra båten.

Etablering av akvakulturanlegg med tilhørende båttrafikk vil kunne fortrenge mytende fugl fra viktige områder. Studier av effekter av båttrafikk viser at mytende ærfugl blir forstyrret når en middels stor fritidsbåt (36 fot) er 700 meter unna og at de flyktet når båten er ca 180 m unna. Fuglene flyktet i gjennomsnitt 770 meter unna, og noen flokker viste tegn til å være forstyrret opptil 45 minutter senere. Vi viser her til at det er synet av båten som skremmer fuglene, ikke lyden.

Havsvaler

Lyssetting av anlegget vil kunne påvirke hekkende havsvaler som har hekkeperiode i september-november. Arten er nattaktiv og vil kunne tiltrekkes og fly inn i lyskilder tilknyttet anlegget. Kunnskapsgrunnlaget for overvintrende sjøfugl i Sklinna er mangelfullt. Etablering av akvakulturanlegg med tilhørende båttrafikk vil kunne fortrenge overvintrende fugl fra viktige områder.

Stortareforekomster

Lokalitet Storbrakan er omkranset av naturtypen «større tareskogsforekomster». Registreringen er gitt svært viktig verdi basert på sin størrelse. NINA sin kartlegging av beiteområder for sjøfugl viser også at tareforekomstene som omkranser anlegget, er svært viktig for næringssøk for sjøfugl i området.

Det er først og fremst utslipp av næringssalter fra anlegget som kan påvirke tareskogen i området negativt. Økt tilførsel av næringssalter kan føre til at opportunistiske algearter vokser i tareskogen og forringer kvaliteten. Havforskningsinstituttet sin risikorapport for norsk fiskeoppdrett har gitt en samlet vurdering om at det er lav risiko for miljøeffekter på tareskogen som følge av økt næringssalttilførsel fra fiskeoppdrett i produksjonsområde 7.

Statsforvalteren viser likevel til at dette er en overordnet vurdering, og at lokale påvirkninger må vurderes særskilt. Forekomsten ligger eksponert til, slik at man forventer en god vannutskifting i overflatevannet i området. Selv om man ikke kan utelukke at utslipp fra anlegget har en negativ påvirkning på tareskogen i området, anser vi dette som lite sannsynlig i dette tilfelle.

Skjellsand

Naturtypen «skjellsand» er registrert både vest, øst og sør for omsøkt lokalitet Storbrakan, og er gitt både viktig og svært viktig verdi. Vi viser også til gjennomført C-undersøkelse som viser at alle stasjoner inneholder skjellsand. Dette viser at områder med skjellsand er betydelig større enn registreringene i Naturbase. Det finnes i dag liten kunnskap om hvordan utslipp fra matfiskanlegg påvirker skjellsandområder, men skjellsand blir mest sannsynlig påvirket på samme måte som faunaen på bløtbunn.

Naturmangfoldloven § 10 - Økosystemtilnærming og samlet belastning

Statsforvalteren har i denne saken lagt avgjørende vekt på områdets økologiske funksjon som hekke, beite, og myteområde for en rekke arter av sjøfugl. Statsforvalteren mener at selve arealbeslaget og forstyrrelser knyttet til drift ved anlegget utgjør en betydelig risiko for at områdets kvaliteter som økologisk funksjonsområde for sjøfugl forringes.

Naturmangfoldloven § 49 – utenforliggende virksomhet som kan medføre skade inn i et verneområde.

Naturmangfoldloven § 49 skal vurderes når virksomhet som krever tillatelse etter annen lov, kan innvirke på verneverdiene i et verneområde. Verneverdiene skal tillegges vekt ved avgjørelsen av om tillatelse bør gis, og ved fastsetting av vilkår. Statsforvalteren viser til at et tradisjonelt matfiskanlegg vil ha utslipp av blant annet tungmetaller fra fôr, kobber fra nota, legemidler, desinfiseringsmidler. Vi er usikre på hvilke effekter slike utslipp vil ha for verneverdiene i området. Anleggets beliggenhet (500 meter fra grensen til naturreservatet), tilsier at negative effekter ikke kan utelukkes.

Vannforekomsten og vannforskriften

Formålet med vannforskriften er å gi rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene. Miljøtilstanden i alle vannforekomster skal ifølge *forskrift om rammer for vannforvaltning* (vannforskriften) beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomsten skal ha minst god økologisk og kjemisk tilstand, jf. § 4.

Lokaliteten ligger i vannforekomsten Sklinna, betegnet som kystvann (ID nr. 0343000030-3-C- i vannnett). Vannforekomsten er per i dag vurdert til å ha god økologisk tilstand. Vannforekomsten strekker seg over et stort område og tilstanden er derfor gitt med middels presisjon. Klassifiseringen er basert på biologiske klassifiseringsdata.

Ut ifra de opplysninger som foreligger mener Statsforvalteren at den omsøkte produksjonen på lokaliteten ikke vil føre til forringelse av den økologiske tilstanden i vannforekomsten som helhet. Vi mener likevel det foreligger en risiko for en lokal forringelse av miljøet i dypområdene ved anlegget, som er vektlagt i vår avgjørelse om å gi avslag på søknaden.

Vurdering av samfunnsnyttene

Statsforvalteren skal ved avgjørelsen legge vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket, sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre. I følge søknaden har Midt-Norsk Havbruk AS behov for ny lokalitet på grunn av selskapets økte biomasse, og på grunn av uttesting av utviklingsprosjektet Aquatraz. Midt-Norsk Havbruk AS ønsker å bruke lokaliteten som en påvekstlokalitet for stor smolt. De viser til at myndighetene har oppfordret oppdrettsnæringen til å søke mer eksponerte lokaliteter ut fra kysten. De viser også til at de er avhengige av store miljømessige gode lokaliteter i alle fire produksjonssonene til utsett av smolt og flytting av større laks, Dette for å opprettholde en forutsigbar og bærekraftig produksjon og for å unngå overbelastning av eksisterende lokaliteter.

Statsforvalteren er enig i at det kan være positivt å flytte produksjonen ut fra fjordområder, til mer eksponerte områder, men kan ikke se at denne etableringen i seg selv vil medføre en stor samfunnsmessige nytteverdi.

Av hensyn til det nasjonalt- og internasjonalt viktige naturmangfoldet på Sklinna, mener vi at ulempene med en forurensningsmessig negativ belastning og forstyrrelser på fuglelivet, i form av drift på anlegget, langt overstiger den samfunnsmessige nytteverdien av at Midt-Norsk Havbruk AS får tilgang til en ny lokalitet. Etter vår vurdering vil en forringelse av området økologiske funksjon som hekke-, myte- og beiteområde for en rekke sjøfugler, ha en vesentlig negativ effekt på bestandene av sjøfugl i området.

Med bakgrunn i dette finner Statsforvalteren at vi må avslå søknaden om etablering på lokaliteten Storbrakan.

Konklusjon

Statsforvalteren har gjort en samlet vurdering av søknaden etter forurensningsloven, naturmangfoldloven og vannforskriften. Etter Statsforvalterens syn er det tungtveiende hensyn som taler mot å tillate oppstart av matfiskproduksjon på lokaliteten Storbrakan i Leka kommune.

Vi har i vårt avslag lagt avgjørende vekt på området naturverdier. Vi mener etablering av et akvakulturanlegg nært Sklinna naturreservat utgjør en betydelig risiko for at området kvaliteter som økologisk funksjonsområde for sjøfugl forringes.

Vi har i vårt avslag også lagt vekt på at det foreligger en risiko for at miljøtilstanden i dypområdene ved anlegget kan bli forringet, ved at den økologiske tilstanden i overgangssonen allerede nå, før en etablering, er moderat. Vi har også lagt vekt på at det foreligger usikkerheter knyttet til økosystemeffektene ved å endre artssammensetningen av bunndyr i anleggets influensområde.

Varsel om saksbehandlingsgebyr

Statsforvalterens behandling av søknader om utslippstillatelser er omfattet av en gebyrordning. Statsforvalteren varsler om at bedriften plasseres under gebyrsats 5 som tilsvarer en saksbehandlingstid på 3 uker. Dette medfører at bedriften skal betale et gebyr på kr 67 600 for Statsforvalterens behandling av søknaden, jf. forskrift om begrensning av forurensning av 01.06.04 kapittel 39. Etter vedtak vil faktura til bedriften bli sendt ut av Miljødirektoratet. Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato. Bedriften kan uttale seg til dette varselet om gebyr innen tre uker.

Klage

Vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra underretning om vedtak er kommet fram eller fra vedkommende fikk eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes.

Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen sendes til Statsforvalteren i Trøndelag.

Med hilsen

Bjørnar Wiseth (e.f.)
direktør
Klima- og miljøavdelingen

Marit Lorvik
seksjonsleder
Klima- og miljøavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Fiskeridirektoratet, region Midt	Postboks 185, sentrum	5804	BERGEN
Trøndelag fylkeskommune	Postboks 2560	7735	STEINKJER
Mattilsynet, region Midt	Postboks 383	2381	BRUMUNDDAL